

**Sofia Dobra
Florentina Sâmihaian**

caietul elevului

LIMBA ROMÂNĂ
clasa a VI-a

În conformitate cu noua
programă școlară

Se poate folosi și toate
manualele alternative

**HUMANITAS
EDUCATIONAL**

Sumar

Unitatea 1: CUVĂNTUL ȘI TEMPLUL

- Cartea — obiect cultural 7
- Vocabularul 10
- Derivarea 11
- Compunerea 13
- Convergența. Câmpul lexico-semantic 14
- Sinonimele. Antonimele. Omonimele 16
- Arhaismele. Regionalismele 18
- Ordonarea ideilor în comunicarea orală și scrisă 19

Unitatea 2: OPERA LIRICĂ

- Opera lirică: *Am legat...* de Marin Sorescu 21
- Fonetica 23
- Motivarea unei opinii 25

Unitatea 3: OPERA EPICĂ

- Opera epică. Momentele subiective. Povestea ancului *Înțelept* de Vladimir Propp 27
- Verbul 34
- Modul indicativ 35
- Modul conjunctiv 39
- Modul condițional-optativ 41
- Modul imperativ 44
- Modul infinitiv. Modul gerunziu 46
- Modul participiu. Modul supin 48
- Construirea unui text narativ 49
- Organizarea dialogului 51

Unitatea 4: TIMP ȘI SPAȚIU ÎN NARAȚIUNE

- Timp și spațiu în narațiune: *Moș Crăciun* (fragmente) de Mihail Sadoveanu 53
- Substantivul 58
- Formele și funcțiile sintactice ale substantivului 61
- Articolul 64
- Textul de tip informativ. Relația cu scrisoarea 67

Unitatea 5: DIALOGUL

- Dialogul — mod de expunere: *Matilda* (fragment) de Roald Dahl 69
- Pronumele personal 76
- Pronumele personal de politețe 78
- Pronumele și adjectivul pronominal posesiv 80
- Pronumele și adjectivul pronominal demonstrativ 82
- Numeralul 85
- Monologul oral și scris 88

Unitatea 6: DESCRIEREA

- Proză: *Amurg în Delta* de Ion Pillat, *Pastel* de George Topîrceanu 90
Portretul literar: *REM* (fragment) de Mircea Cartărescu 96
Adjectivul 98
Articolul demonstrativ sau neclitic 100
Gradele de comparație ale adjectivului 101
Descrierea orală și scrisă 104

Unitatea 7: LIRIC ȘI EPIC

- Opere epice în proză: *Norocul și mintea* de L. Caragiale 106
Opera epică în versuri: *Comoara târzie* de Radu Stanca 109
Opera lirică în versuri: *Crăiasa din Nevești* (fragment) de Mihai Eminescu 112
Opera lirică în proză: *Un cântec de primăvară* (fragment) de Tudor Arghezi 115
Îmbinarea liricului cu epicul: *Biografia verii* de Ana Blandiana 118
Adverbul 120
Funcțiile sintactice ale adverbului 123
Prepoziția 124
Coniecția 125
Interjecția 126
Rezumatul 127
Aprecieri simple despre texte literare 131

Unitatea 8: DOINA

- Doina: *Doina* de George Coșbuc 133
Sintaxa 134
Anexa 138

Unitatea 9: AUTOR, NARATOR, PERSONAJ

- Autor, narator, personaj: *Memoriile văcuței Mu* (fragment) de Bernardin Lăptăș 140
Predicatul 146
Subiectul 149
Povestirea scrisă 152

Unitatea 10: FABULA

- Fabula: *Corbul și vulpea* de La Fontaine, *Corbul și vulpea* de I. Heliade Rădulescu 157
Atributul 158
Atributul adjectival 159
Atributul substantival 161
Atributul pronominal 163
Atributul adverbial 164
Complementul 166
Complementul circumstanțial de loc 167
Complementul circumstanțial de timp 168
Complementul circumstanțial de mod 169
Complementul direct 170
Complementul indirect 172
Scrisoarea 175

CARTEA — OBIECT CULTURAL

1. Vi s-a întâmplat să intrați într-o librărie și să observați că rafturile sunt aranjate la întâmplare, fără nicio regulă, împiedicându-vă astfel să găsiți cărțile care v-ar fi interesat? Sau ați intrat într-o librărie în care imediat v-ați dat seama care ar fi fost cu cărți care vă interesează? Discutați în perechi.

2. Citiți articolul de mai jos, intitulat „Cartea, obiect sau ființă vie?”, apărut în *Evenimentul Cultural al Moldovei*, ediția online de luni, 21 Iulie 2008, semnat de Oltița Ciocăscu.

„Intru într-o librărie. Ei, lib, recunosc, am și defecte! Mi se întâmplă des să trec pragul librăriilor, chiar în aceste vremuri, când toată lumea e preocupată de agoniseala materială, și mai puțin de spiritualitate. Intru deci în librării, chiar dacă, din rațiuni mesne de înțeles, nu cumpăr nimic deauna. Îmi place să-mi plimb ochii pe rafturi, îmi clătesc ochii, mintea cu titluri cunoscute sau inedite, cu coperti mai ochioase sau mai șterse. Obişnuiesc să intru în librăriile din centrul Iaşului, unde, cel puțin în două dintre ele, *Junimea* și *Casa Cărții* —, găsesc întotdeauna cele mai noi apariții. Întâmplarea a făcut, însă, să ajung și într-o librărie situată pe un bulevard paralel cu artera principală. [...] E drept, multe dintre aceste librării marginaşe reuşesc să supravieţuiască graţie sectorului papetărie, dar parcă și raionul cu cărți ar trebui să arate bine, dacă nu să fie chiar bogat. Sau, cu atâtea cărți câte numără, multe, puține, să fie astfel orânduit încât să-l ajute potențialul cumpărător să se decida. Adică să găsească ceea ce dorește sau măcar să-l determine să pună mâna pe o carte. Din păcate, nu a fost și cazul librăriei despre care vă povestesc! Încă de la uşă, m-a frapat cantitatea mare de carte și lipsa celei mai elementare organizări a titlurilor. Spațiul alcat cu parcimonie raionului Iași se dovedea neîncăpător pentru cantitatea de titluri. Librăria arăta ca o haină prea mică pentru un seap, care luase considerabil în greutate. «Așezate» de-a valma, cărțile referință alături de literatură de popularizare, cărți pentru copii alături de zodiace, [...] bielele cărți păreau abandonate pentru totdeauna nu numai de autorii lor și de editori, ci, mai ales, de cititori. Librarul avusese inițial o idee despre așezarea stolului de cărți în rafturi; pe domenii. Numai că, după câteva rafturi, ideea cu domeniile a

fost brusc abandonată, trecându-se la alinierea după edituri. Un raft mai înalt și acest criteriu părea depășit. Începea marea de cărți puse la mandala. [...] Nu-mi ascund dezamăgirea care mă încearcă, văzând alături lipsă de prețuire pentru acele «obiecte» ce zăceau înghesuite în rafturi, așteptându-și tăcute cumpărătorii-cititori. Pentru că atâta vreme cât se află într-un raft, fie el de bibliotecă sau de librărie, cartea nu e decât un obiect. Ea prinde viață abia atunci când i se deschid și parcurg paginile. Lucru care, spun matematicile, dar se vede și cu ochiul liber, se întâmplă tot mai rar. Și din păcate, vina nu e numai a cumpărătorilor de carte."

3. Cum credeți că trebuie să fie o librărie/o bibliotecă publică pentru a atrage cititorii spre cărțile din rafturi? Scrieți, pe scurt, cum vedeți librăria/biblioteca ideală sau descrieți librăria/biblioteca voastră preferată.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Pentru voi, cartea este un obiect sau o ființă? Motivați-vă răspunsul!

.....

.....

.....

.....

5. Care este cea mai frumoasă carte pe care o aveți în bibliotecă? Dar cea mai veche?

.....

.....

.....

6. Imaginați-vă că ați împrumutat, pentru vacanță, primul volum din ciclul de povestiri fantastice *Cronicile din Narnia* de la un prieten sau de la biblioteca școlii. Într-o dimineață, ați descoperit copertele rupte. Chiar dacă n-ați reușit să descoperiți făptura (o fi fost pisoiul sau fratele mai mare), trebuie să realizați alte coperte, ca să puteți înapoia cartea în aceeași formă acceptabilă. Indicați locul pe care ar trebui să-l ocupați pe cele două coperte și pe cotor, informațiile din cele patru casete de mai jos, astfel încât să refaceți învelișul exterior al cărții.

www.e-librariescolara.ro

SINONIMELE, ANTONIMELE. OMONIMELE

1. Completați spațiile libere din enunțurile de mai jos cu unul dintre următoarele sinonime ale verbului *a privi*: a consulta • a contempla • a observa • a scruta • a viziona.

- De la fereastra vilei *priveam!* zilnic peisajul încântător.
- Ana și Mihai *priveau!* cărarea pe care, dintr-un moment în altul, puteau apărea buucii lor.
- *Privește!* nuanțele diafane ale acestui tablou!
- Funcționarul și-a *privit!* notițele din registru și i-a spus că nu este programat în audiență.
- Realizatorii filmului l-au *privit!* înainte de premieră.

2. Găsiți un sinonim al cuvântului *sunet* pentru situațiile indicate în dreptunghiurile de mai jos.

3. Clasificați adjectivele din lista de mai jos în ordinea crescătoare a intensității.

- aspru • bestial • brutal • crud • dur • neiertător • nemilos • rău • violent
1.	4.	7.
2.	5.	8.
3.	6.	9.

4. Formați antonime de la cuvintele date mai jos, folosind prefixele.

amestec.....	a coase.....
ascultare.....	a păgubi.....
bun.....	a săra.....

5. Uniți prin o linie cuvintele din prima coloană cu antonimul din a doua.

harnic	•	impertinent
lent	•	leneș
liniște	•	onest
necinstii	•	rapid
respectuos	•	senectute
tinerețe	•	vacarm

6. Scrieți omonimele care au definițiile de mai jos.

carte de joc	□□	punct obținut la tenis din serviciu
ciupercă	□□□□□□	obiect de șters tabla
șoare	□□□□□□	nume pentru monede de aur
a cugeta adânc la ceva	■□□□□□□□	a da lecții particulare
durata zilei de lucru a unei echipe de mineri	□□□□	lovitură puternică dată cu piciorul la fotbal
șoa formată la suprafața mării	□□□□	sul de pânză înfășurată pe un cilindru

7. Indicați sensul omonimelor de mai jos, construind apoi câte un enunț cu fiecare sens.

ordin	□□□□□□□□
par	□□□□□□□□
	□□□□□□□□
mă	□□□□□□□□
	□□□□□□□□
lobă	□□□□□□□□
	□□□□□□□□

MONOLOGUL ORAL ȘI SCRIS

1. Imaginați-vă că vă aflați într-o situație dificilă și doriți, asemenea domnișoarei Honey, să solicitați sprijinul cuiva în care aveți încredere. Notați mai jos, pe scurt, ce i-ați spune persoanei respective, cum credeți că bine să vă adresați, ce anume așteptați de la ea.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. La ora de limba și literatura română puteți fi puși în situația de a prezenta o carte pe care nu citit-o. Schițați un plan pentru prezentarea unei cărți pe care ați citit-o de curând. Nu uitați că prezentarea trebuie să stărnească interesul celor care vă ascultă! Este recomandabil să le spuneți ce v-a plăcut și ce nu v-a plăcut în cartea respectivă, ce a însemnat pentru voi și ce personaj v-ați identificat, cum vi s-a părut stilul autorului, de ce s-a părut o carte bună. Nu uitați să menționați editura la care a apărut cartea!

Puteți avea în vedere pașii următori:

- A. Intrare în text:
Cartea pe care doresc să v-o prezint este
Cartea spune povestea lui
- B. Abordarea problematicii textului:
Cartea vorbește despre
- C. Provocarea interesului auditoriului:
Imaginați-vă o povestire despre
Am citit puține povestiri atât de interesante despre
Ce credeți că a făcut X în acel moment
- D. ieșire din text:
Vă invit să citiți cartea pentru că
Absolut deosebit întrucât este
- E. Informații utile pentru cei interesați:
Cartea a apărut la editura în anul
O puteți găsi în librăriile, în bibliotecile

3. Gândiți-vă ce vă place sau nu vă place să vorbiți în fața clasei atunci când trebuie să realizați un monolog sau să prezentați ceva, să prezentați o carte etc., să răspundeți la o întrebare etc. Bifați căsuțele care se află în dreptul răspunsurilor pe care le considerați adevărate în cazul vostru.

- 1. Îmi place să fiu în centrul atenției.
- 2. Mă întindez când trebuie să vorbesc în fața altora.
- 3. Raportez atenția colegilor când vorbesc, fiindcă spun lucruri interesante.
- 4. Mi-e teamă că unii colegi vor crede dacă fac vreo greșală de exprimare.
- 5. Știu că pot să-mi susțin convingător opiniile în fața celorlalți.
- 6. Mă bălbăi sau tremură vocea când vorbesc în fața colegilor.
- 7. Am încredere în calitățile mele de vorbitor.
- 8. Nu sunt sigur/-ă pe mine atunci când vorbesc în public.
- 9. Mi-e mai ușor să vorbesc decât să scriu.
- 10. Prefer să citesc ce am scris, nu să vorbesc liber.

Dacă ați bifat mai mult de trei dintre răspunsurile impare, înseamnă că vă simțiți bine când vorbiți în public. Dacă ați bifat mai mult de trei dintre răspunsurile pare, înseamnă că trebuie să faceți mai multe exerciții de vorbit în public, pentru că nu sunteți prea sigur/-ă pe voi.

4. Priviți imaginea alăturată. Exprimați-vă o opinie indiferentă, una favorabilă și una nefavorabilă față de serialul difuzat pe canalul „Jetix” care prezintă cele trei personaje sau, dacă nu urmăriți serialul, exprimați-vă pur și simplu părerea despre ideea unui film în care trei fete (personajele principale) devin, în anumite condiții, supererou. Formulați, de fiecare dată, o justificare pentru opinia pe care o sunteți.

Opinie indiferentă

Opinie favorabilă

Opinie nefavorabilă